

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1932. Št. 5.

Posamezna šte. 2 Din.

Mati Vzornica.

Gotovo ste že kdaj videli znamenito Rafaelovo Sikstinsko Madono! Je pač to ena najlepših slik Matere Božje. Čim delj jo gledate, tem več lepote opazite na njej. Nehote se človek ob njej vpraša: kje je pač slikar našel model, po katerem je naslikal to krasno sliko. Ko so nekoč Rafaela o tem vprašali, je zadevo tako pojasnil: „Opazoval sem mnogo mater, pri vsaki sem našel kaj lepega, pa sem zbiral kakor čebelica med, kar sem kje pri kaki materi videl lepega sem skušal vse to zlititi v eno sliko Nebeške Matere.“

Vsaka mati ima pač nekaj lepega na sebi, nekatera več druga manj. A ko bi zbral vso dobroto vseh človeških mater na zemlji v eno samo sliko, pa bi bila ta še vedno le slab odsvit lepote in dobrote Matere Čudovite.

Ne bo za majnik pisal Kranjski zvon o Marijinem češčenju in posnemanju za vse vernike, saj bomo cel mesec poslušali šmarnice in se učili Marijo častiti, Marijo posnemati in za Marijo hoditi. Le našim materam bi rad naš Zvon nekaj misli zapisal za majnik, da bi si vse izbrale Marijo za svojo vzornico.

Ko so nekoč Napoleona vprašali, česa je Franciji najbolj treba, je kratko odgovoril: „Dobrih mater.“ Dobro je zadel ta veliki zmagalet narodov! Pa to ne velja samo za Francijo, ampak za vse države in za vse narode! Dobrih mater nam je treba!

Največja sreča za človeka je, če ima dobro mater! Največja bridkost pa, če se mora otrok sramovati napak svoje roditeljice! Vsak otrok želi v svoji materi gledati vzornico, svetnico! In to je pač najlepša hvala za vsako mater, če njeni otroci upravičeno in ponosno govore: „Naša mati je bila svetnica, naša mati je bila pravi angel.“

Da, da, dobrih mater nam je treba! Mater, ki bodo zredile nov rod, pošten, bogaboječ, pravičen, poln ljubezni božje, srečen v božji pravičnosti!

Pa kje se bodo rodile take matere vzornice? Kje se bodo napile lepote in dobrote, kje si vzgojile svoje duše za svoj poklic? Pri najboljši materi Mariji! Slikar Rafael je zbiral na vzgledih lepih in dobrih mater, da je ustvaril, kar more lepega ustvariti umetnik — slikar, sliko idealne matere. Krščanska mati pa bi morala iz ideala najboljše matere izbirati za sebe zgled ljubezni, dobrote, plemenitosti, ljubezni do križa in vsega, kar naj bi imela v sebi dobra mati. Po Mariji vzgojiti sebe, to bi moralo biti stremljenje vsake matere.

Poleg najlepšega vzgleda pa imajo naše matere v Mariji tudi najboljšo pomočnico, priprošnjico. Marija dobro pozna težave, skrbi in bridkosti matere; saj je ona tudi pila grenki kelih trpljenja, saj je njeno materinsko dušo presunil bridki meč bolečin. Kot dobra mati je pripravljena Marija pomagati vsem, posebno pa onim materam, ki se trudijo vršiti svoj materinski poklic po njenem zgledu.

Vsaka mati potrebuje mnogo, mnogo pomoči od zgoraj. Ali ni lepo in prav če si krščanska mati skuša pri-

dobiti posebno varstvo Božje Matere v svojem delu in trpljenju?

Posnemati Marijin materinski zgled in pridobiti si Marijino pomoč, to je prvi namen ženske Marijine družbe.

In da povem odkrito, zakaj pišem te vrstice: Rad bi privabil z njimi kolikor mogoče mnogo žena, mater v žensko Marijino družbo. Vse vabimo v okrilje Marijinega varstva, v šolo božje Matere: kmetice, meščanske in uradniške gospe, delavske matere, da se vse, ki so dobre volje zberejo v družini naše Marijine kongregacije.

Ko še nisem bil v Kranju, sem slišal hvaliti kranjsko žensko Marijino družbo, da je velika po številu in vzorna po svojih članicah. Naj bi ta sloves naša kongregacija ohranila in pomnožila.

Opazujem pa v mestu mnogo dobrih, zglednih gospa, ki še niso članice naše kongregacije za žene, tudi med kmečkimi ženami in med delavskimi družinami je še precej takih, ki niso še članice te družbe. Vse vabimo, naj vstopijo v krog Marijinih mater, ki si hočejo skupno pridobiti Marijino pomoč. Letošnji Marijin mesec smo določili posebno temu namenu, da privabimo vse naše dobre matere v žensko Marijino družbo.

Naj omenim še en razlog, ki govori, da bi se vse matere oklenile te kongregacije. Matere potrebujejo stanovskega pouka. Marsikatera mati dela napake v svojem življenju, ker je premalo poučena o svojih dolžnostih. Posebno je danes treba več pouka o vzgoji mladine. Danes je mnogo več nevarnosti za našo mladino, za to morajo biti naše matere mnogo bolj čuječe in mnogo bolj poučene, o tem, kako je treba voditi mladino skozi nevarnosti sedanjega življenja.

Danes nasprotniki vere in cerkve napenjajo vse sile, da bi odtrgali mladino od duhovnika in verske vzgoje. Hočejo neko vzgojo telesa in „duha“, a vse brez Boga. Neko »moralno« vzgojo brez krščanstva in brez milosti. Mnogi starši ne vidijo in ne umevajo skritega strupa, ki bo zastupil njih otroke v mlačne kristjane ali pa celo v odpadnike. Zato, drage matere, radi Vas, pa tudi radi vaših otrok pridite vse v vašo kongregacijo, kjer se trudimo po svojih močeh, dati materam tudi navodila, kako naj vzgajajo svoje otroke, da se jim ne izgube v teh nevarnih časih.

Kako nekaj lepega je pa tudi skupna molitev krščanskih mater, ko se zbirajo pred Marijinim altarjem in skupno prosijo za sebe in svojo družino božjega blagoslova! Kako lepo je, ko se vsak prvi petek naše matere po možnosti zbirajo pri altarju in se za nje in njihove namene daruje daritev sv. maše! Kako lepo je to, ko naše kongregantkinje molijo za svoje bolne članice, jih obiskujejo in jim pomagajo! Kako lepo, kadar katero izmed sester v Mariji pokliče Bog k sebi po placilo, pa se zbero njene tovarišice in jo spremljajo na zadnji poti in se udeležijo potem tudi sv. maše, ki jo darujejo za njo. Res, sestre v Mariji bivajo v kongregaciji, zato je tudi prijetno v njej! Pridite torej vse dobre

krščanske matere, ki še niste članice ženske Marijine družbe in se združite z nami v tej lepi Marijini družini.

Drugo nedeljo v juniju bo shod za žensko Marijino družbo in takrat pridite k shodu vse, ki se želite vpisati in po shodu vas vpišemo v družbo nebeške Matere.

Nedeljsko delo.

Nekoč mi je pravil tovarniški delavec sledeče: Bilo je neko nedeljo, ko sem se odpravljal k sv. maši. Pa pride iz tovarne delovodja in ukaže, da moram takoj v tovarno na delo. Jaz sem se branil, da bi delal v nedeljo. Delo ni bilo prav nič nujno. A delovodja je začel groziti, da sicer dobim drugi dan delavsko knjižico in izgubim delo. Kaj sem hotel? Slekem sem prazniško obleko in šel na delo brez maše. V tovarni nas je bilo več, pa vsi skupaj nismo naredili kaj prida in bi bili vse to lahko izvršili v soboto. Cel dopoldan smo morali biti v tovarni, popoldan smo bili pa — prosti. Tako smo morali delati več nedelj, a tovarna nam dela ni hotela plačati. Morali smo potem sodišča zahtevati svoj zaslužek. To ni izmišljotina! Kdor ne verjame, mu lahko oskrbimo vpogled v sodni akt, ki tudi o tem priča!

Dejstvo je, da se tudi po kranjskih tovarnah in delavnicah dela pogosto brez nujne potrebe ob nedeljah in praznikih.

Jasno je, da pri velikih obratih nastanejo večkrat potrebna popravila, ki jih ni mogoče izvršiti ob delavnicah in bi se moral obrat ustaviti, ko bi se ob nedeljah ne izvršile poprave. Taka res nujna dela so pač dovoljena in o takih delih ne govorimo. Vendar pa je dolžnost tovarnarja, podjetnika in mojstra, da poskrbi, da se to delo tako vrši, da delavec more izpolniti svojo nedeljsko dolžnost, da more vsaj k sv. maši. Za to nujno prosimo vse tovarnarje, delodajalce in podjetnike, da taka nujna popravila tako odrede, da se prične delo vsaj šele ob 8. uri. Čudno je in diši že po nekem sovraštvu do krščanstva, če se delavec sili, da mora priti na delo že ob 6. ali 7. uri zjutraj, cel popoldan mu pa dajo prosto. To je nasilje nad krščansko vestjo!

Toda dejstvo je, da se vrše po kranjskih tovarnah ob nedeljah in zapovedanih praznikih hlapčevska dela, ki niso nujna in niti ne vselej potrebna. Ob nedeljah smo že mogli opazovati, da se je betoniralo, da so delavci kopali jarke, da se je vozil gramoz, da se je ekspediralo manufakturno blago, da se je pletlo, predlo itd. Najgrše pri tem pa je dejstvo, da se ubogim delavcem grozi, da bodo izgubili zaslužek, če ne pridejo o nedeljah na delo! To je škandal prve vrste! To je nasilje nad vestjo! Mi vsi skupaj — javna oblast, delavci sami, pa tudi duhovniki smo nekam preveč popustljivi, da se more kaj takega vršiti v naši sredi!

Jasno, da je tako početje velik greh pred Bogom, če kdo sili ali pa tudi samo pusti delati ob nedeljah brez potrebe dela, ki so po božji zapovedi zabranjena.

Nad takimi podjetji, tako kršijo nedeljski počitek in svobodo vesti, ne bo nikdar božjega blagoslova in se bo prej ali slej strašno maščevalo!

Nedeljsko nepotrebno delo je pa tudi neke vrste socialni zločin. Danes — in že skoro dve leti to traja — je polno brezposelnih ljudi, ki bi radi zaslužili kosček kruha, pa se dobe podjetniki, ki potrebnih nočejo sprejeti na delo, počitka potrebne pa silijo celo k nedeljskemu delu!

Menim, da je danes že vsakemu jasno, da nad vsem modernim gospodarstvom leži kakor neko prokletstvo! Državniki vsega sveta, gospodarski strokovnjaki vseh držav se posvetujejo, kako bi rešili svetovno gospodarsko krizo, a vsa posvetovanja so zaman, vsi načrti za ozdravljenje razmer prazni. Kdorkoli le malo pozna razmere, mora priznati, da nad vsem modernim gospodarskim življenjem ni božjega blagoslova. Sicer pa to tudi ni čudno, ko je moderno kapitalistično gospodarstvo po večini pozabilo na Boga in njegove zapovedi! Tepta se tretja božja zapoved in se

skruni Gospodov dan. Krivična konkurenca ubija druga podjetja, delavstvo se izrablja na ljubo „kšeftu“ in dobičku, po tovarnah se svobodno pusti bogokletstvo, zapeljevanje, sramotenje vere in vesti. Zlato tele je vsemu modernemu gospodarstvu bog, za katerega delajo in okrog katerega plešejo. Kako naj živi Bog potem pošilja nad tako gospodarstvo svoj blagoslov?

Moderni kapitalisti imajo silen strah pred komunizmom in posebno pred ruskim boljševizmom, pa se ne zavedajo, da sami neredko najbolj goje boljševizem. Iz kakšnih ljudi pa se rekrutira boljševiški naraščaj? Iz delavstva, ki je izgubilo vero in moralo! Iz onih vrst, ki so obupali nad človeško in božjo pravico; iz onih vrst, ki se nič ne boje Boga; iz onih ljudi, ki več ne hodijo ne v cerkev k sv. maši in ne k pridigam; iz onih mas, ki ne ločijo več petka od svetka. In kolikor moderno gospodarstvo ubija v delavskih masah versko vzgojo in krščansko življenje, v toliko goji boljševizem! Razkristjanjeno in demoralizirano delavstvo bo pač vse komunistično!

Radi Boga, radi svobode vesti, radi delavstva, pa tudi v vašem interesu vas prosim, vse podjetnike, spoštujte Gospodov dan in ne silite delavca ob nedeljah in zapovedanih praznikih na delo brez res nujne potrebe.

Versko-moralna prosveta.

Ministrstvo prosvete, oddelek za osnovno nastavo, je z razpisom z dne 4. februarja 1932 št. O. n. 89.557/31 naročilo kr. banskim upravam sledeče:

„Dnevno časopisje beleži vsak dan mnoge in težke kriminalne slučaje, ki se dogajajo v vseh krajih naše države in vseh družabnih vrstah. Poleg teh v dnevnem časopisju zabeleženih kriminalov je še več slučajev, ki jih časopisje niti ne zabeleži. Mnogi kriminali kažejo, da so razne grde razvade v razmahu, a da verski in moralni čut pada in se gubi. Toda brez močnega verskega in moralnega čuta ni nikakor možna ljudska družabna skupnost. Zato je nujno potrebno, da se potom versko-moralnega izobraževanja ljudstva čim več dela na razvijanju in krepitvi verskega in moralnega čuta.

Učitelji in veroučitelji, posebno po vaseh, se pozivljajo v prvi vrsti, da po svojem zvanju in dolžnosti delajo za podvig vere in morale in pobijanje grdih razvad. Zato izvolite priobčiti in priporočiti učiteljstvu meščanskih in osnovnih šol, da ob vsaki priliki delajo z žive besedo in s svojim osebnim zgledom na versko-moralnem izobraževanju ljudstva svojega kraja in na odstranjevanju vseh versko-moralnih napak in razvad, zlasti še kriminalnih.“

Ta odlok ministrstva je nad vse umesten! Prizadeti so pač patrijotični in za to upamo, da ga bodo v vsem izpolnjevali.

Opozarjali bi pri tej priliki naše merodajne faktorje, da se ob nedeljah in zapovedanih praznikih kar po Kranju in okolici vozi les, opeka, gramoz, da se vrše razna težaška dela — itd. Vse to moti praznovanje nedelj in praznikov in ubija verski in moralni čut naroda. Po gotovih „pajzelnih“ se cele noči prekroka in se delajo razni škan-dali, ki so javno znani, pa ni bil še nihče kaznovan. V Kranju in okolici imamo nemalo konkubinatov! Pred cerkvijo v Kranju med sv. mašo in pridigo postajajo razni elementi, ki motijo službo božjo in pridržujejo zunaj mimosidočo mladino. Upamo, da bodo sedaj merodajni krogi upoštevali odlok vlade in posegli tu vmes, da se ne bo razširjala verska mlačnost in nemoralnost.

Posebno je priznanja vredno, kar naroča ministrski odlok glede šol in učiteljstva, kateremu nalaga, da z živo besedo in z zgledom sodeluje pri versko-moralni vzgoji našega naroda. Dovoljujem si pri tej priliki opomniti, da obrtno-šolska mladina oziroma trgovski naraščaj pogosto radi zgodnje nedeljske šole ne more k sv. maši. Nekateri

učenci delajo pozno v noč, zjutraj k prvi sv. maši jim je prezgodaj, ob 8. pa ne morejo več k sv. maši radi šole. Naj bi se torej pouk pričel šele ob 9. uri dopoldne. Menim, da je tudi za učiteljstvo nekoliko neprilichno, da bi hodilo že k 6. sv. maši in moglo izpolniti svojo nedeljsko dolžnost ter z osebnim zgledom krepiti versko moralni čut njemu izročene mladine. Ker so pa naši merodajni krogi hvalevredno tako patriotični, upam, da bodo sedaj tudi upoštevali željo, da se v obrtni šoli uvede verouk, kakor je svoj čas že prosil župni urad, da se tako pokrepi versko moralni čut te mladine. Saj je ravno obrtni in trgovski naraščaj posebno potreben versko moralnega pouka in vzgoje.

Mešani zakoni.

Okrožnica papeža Pija XI. o krščanskem zakonu piše o mešanih zakonih sledeče:

„Mnogo greše glede tega in sicer pogostokrat ne brez nevarnosti za večno zveličanje tisti, ki lahkomišelnost sklepajo mešane zakone, od katerih Cerkev v svoji materinski ljubezni in previdnosti iz najtehtnejših razlogov vernike odvrača, kakor je razvidno iz mnogih določb, ki jih povzema cerkveni zakonik s sledečim kánonom: „Cerkev povsod najstrožje prepoveduje, da bi se zakon sklepal med krščanima osebama, katerih ena je katoliška, druga pa pripada krivoverski ali razkolniški ločini; če bi bila nevarnost odpada katoliškega soproga in otroke, je zakon tudi po božjem pravu prepovedan.“ Če se Cerkev iz časovnih, zunanjih in osebnih razlogov včasih ne brani dati spregleda od teh strogih predpisov (seveda ne proti božjemu pravu, in če s primernimi zagotovili, kolikor mogoče odstrani nevarnost odpada), se vendar tako zgodi, da bi katoliški del ne imel prav nič škode iz takega zakona.

Ne redko prehaja iz mešanega zakona na otroke žalosten odpad od vere ali vsaj hitro padanje v versko malomarnost, indiferentizem, kakor pravijo, ki je kaj blizu brezbožnosti in odtujenosti od Boga. Razen tega je v mešanem zakonu mnogo težja tista živa skladnost duš, ki naj bi posnemala skrivnost, kakor smo dejali, namreč tajinstveno zvezo Cerkve s Kristusom.

Kaj lahko preneha tesnejša zveza duš, ki je svojstvo in znak Kristusove Cerkve, a bi tudi morala biti znak, dika in kras krščanskega zakona. Navadno se raztrga ali vsaj zrahlja srčna zveza, ako se v zadnjih in najvišjih rečeh, ki so človeku svete, to je v verskem nauku in religioznem čuvstvanju nazori in nagnjenja ne skladajo. Odtod nevarnost, da opeša ljubezen med zakoncema, da se omaje tudi mir in sreča družinskega življenja, ki izhaja predvsem iz soglasja src. Saj je že pred mnogimi stoletji izreklo rimsko pravo: „Zakon je zveza moža in žene in skupnost vsega življenja, božjega in človeškega prava sodeležnost.“ Tako piše naš vrhovni cerkveni poglavar, katerega navodila morajo biti nam katolikom sveta.

Mešani zakoni so velika nesreča za zakonske in njih otroke. V zakonu, kjer nista oba mož in žena iste vere, ne more biti tiste duhovne harmonije, ki bi morala vladati med zakonci. Glede najvažnejših življenjskih vprašanj nista enotnega nazora. V mešanem zakonu, kjer nista oba zakonska iste vere, kaj lahko pride do verskih prepričanj, ki morejo razdreti zakonsko ljubezen in srečo.

Kakor kaže skušnja, navadno oba zakonska v mešanem zakonu pešata v svojem verskem življenju. Saj to tudi ni čudno. Vsak svoje prepričanje brani, če ima sploh kaj verskega prepričanja, in tako slabi versko mišljenje svojega druga. Kako je v družini neprijetno, ko ne more družina skupno moliti, ko ima vsak svoje molitve. Kako žalostno je, ko se družina ne zbira pri skupnem praznovanju praznikov, cerkvenih obredov, pri prejemanju sv. zakramentov.

Velikonoč vsak po svoje praznuje, cerkev vsak po svoje pojmuje, kako je to žalostno!

Najtežje pa je življenje v mešanem zakonu radi vzgoje otrok. Koga naj poslušajo otroci, očeta ali mater? Kateremu naj slede v veri? Katera vera je prava? Kako žalostno in smešno je, ko ponekod deklice s svojo materjo katoliško verujejo, dečki pa s svojim očetom protestantovsko vero izpovedujejo? V eni in isti družini dve veri, dve stranki, dva nazora! V tem ozračju pač ne more živeti tista družinska harmonija, kakor je potrebna v družini. Po večini so v takih družinah otroci versko mlačni, brezbrizni ali pa celo neverni. Vedno pa je bolje, da ima človek tudi krivo vero, kakor pa nobene vere!

Ko govorimo o mešanih zakonih, nam navadno kažejo na ta ali drugi mešan zakon, ki da je srečen. Ne trdimo, da so vsi mešani zakoni nesrečni, so tudi v tem oziru častne izjeme. V splošnem pa rode mešani zakoni mnogo slabega. Če pa govore o sreči v mešanem zakonu, je pač to navadno „sreča“ brez Boga, brez krščanstva, brez žive vere, to je le materijalistična sreča. Krščanstvo pa hoče ustvarjati duhovno srečo, ki sloni na verskem življenju, ki pelje v večno srečo. Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, pa svojo dušo pogubi! Kaj pomaga bogat in dober mož, če pa radi njega žena dušo pogubi? Kaj pomaga lepa in dobra žena, če bi pa morda mož radi nje svojo vest obteževal in dušo pogubljal? Treba je srečnih zakonov, ki bodo vodili zakonske in potomstvo tudi v večno srečo. In versko življenje je v mešanih zakonih ogroženo. Priznamo, da so tudi v tem oziru izjeme, a zopet moramo reči, da so to le izjeme!

Tudi ne smete misliti, da samo katoliška cerkev za- branjuje mešane zakone. Tudi druge veroizpovedi priznavajo veliko nevarnost mešanih zakonov in jih odsvetujejo. Ravno lansko leto so pravoslavni škofje svarili svoje vernike pred mešanimi zakoni.

Katoliška cerkev sicer brani, dokler le more, skleniti mešan zakon, če pa končno kdo hoče na vsak način skleniti tak zakon, potem ga pa Cerkev dovoli pod temi pogoji: Zaročenca se morata s pogodbo zavezati, da bosta vse otroke, ki jih dobita v zakonu, katoliško krstila in vzgajala; poročiti se morata pred katoliškim duhovnikom; katoliški del mora obljubiti, da bo skušal nekatoliškega druga pridobiti za katoliško vero in nekatoliški del mora obljubiti, da ne bo branil katoliškemu drugu izvrševati verskih dolžnosti. Če so ti pogoji izpolnjeni, potem Cerkev dovoli spregled tega zadržka. Če pa zaročenca teh pogojev ne sprejmeta, Cerkev sklenitev zakona ne dovoli in če se poročita pred drugoverskim duhovnikom, je ta zakon neveljaven in katoliški del je izključen iz katoliške cerkve. Seveda s tem, če je kdo izključen iz katoliške cerkve, še ni rečeno, da mu ni mogoče več vrniti se in se izveličati. Pokora in odpuščanje je vedno možno, če je tu resnično kesanje in resna volja vse popraviti, kar je zagrešenega. Taki se morajo pač obrniti na svojega župnika ali spovednika, ki jim pove, kaj morajo storiti, da morejo biti sprejeti nazaj v katoliško cerkev in sprejeti sv. odvezo.

Posebno nevaren je mešan zakon za katoliški del v zakonu. Nekatolikom je namreč zakon razdružljiv in smejo svojega zakonskega druga zapustiti in se z drugim ponovno poročiti. Katolik pa, ki je sklenil enkrat veljaven zakon, se po svoji veri in vesti ne more veljavno poročiti, dokler živi še njegov zakonski drug.

Nekoč sem bral pretresljivo zgodbo, ki se je zgodila v Nemčiji.

Mlada deklica se je zaljubila v protestantovskega trgovca. Domači so ji na vse pretega branili v zakon z drugovercem, njen župnik ji je predložil vse nevarnosti mešanega zakona in tud to, da se ji lahko pripeti, da jo enkrat mož pusti in dolgo vzame. „Ne, ne, tega moj zaročenec ne bo nikdar storil, on je preplemenit mož“, in to je bil odgovor. Končno je cerkev dovolila poroko in novoporočenca sta živela nekaj let v srečnem zakonu. Imela sta enega

otroka, dečka, ki ga je mati ljubila z vso materinsko ljubeznijo. Dasi pa je bil mož pri sklenitvi zakona obljubil, da bodo vsi otroci iz tega zakona katoliško krščeni in vzgojeni, je kljub odločnim ugovorom svoje žene dal svojega otroka krstiti protestantovsko. To je bil prvi udarec za ubogo ženo, ki je šele takrat spoznala, kako hudo in zelo se je varala v svoji slepi ljubezni. Ker je mati in žena hotela svojega otroka vzgojiti katoliško, je prišlo med njo in možem večkrat do neprijetnih nastopov. Mož je postal vedno bolj hladen napram svoji ženi. In nekega dne je odšel zgodaj od doma. Na mizi pa je pustil svoji ženi pismo, v katerem ji naznanja, da se loči od nje, da odpotuje na ženitovanjsko potovanje, ker je dobil drugo ženo, s katero bosta tudi glede vere harmonirala. Uboga žena se je zgrudila ob pismu, padla v nezavest in je po nekaj dneh tudi umrla od žalosti.

Pred nedolгим sem slišal o slučaju, ki se je zgodil v naši državi. Pred poroko sta zaročenca napravila predpisano pogodbo, da bodo vsi otroci vzgojeni v katoliški veri in da bodo tudi krščeni v katoliški cerkvi. Ko pa je prišel na svet prvi otrok, so sorodniki toliko časa vplivali na moža, da je poteptal slovesno obljubo in pogodbo in dal otroka krstiti kljub joku in prošnjam žene matere pri drugoverskem duhovniku.

Da, takrat ko se sklepa zakon, marsikak „poštenjakovič“ vse obljubi, kasneje pa tudi vse prelomi! Zato varujte se mešanih zakonov!

Župnija Kranj.

Oznanila za maj.

1. **V. nedelja po veliki noči, prva ned. v mesecu.** Ob 6. sv. maša z blagoslovom, mesečno sv. obhajilo za moške, pop. ob 6:30 se izpostavi Najsvetejše in se moli 8. molitvena ura, ob 7. se prično šmarnice s slovesnimi litanijami M. B.

Šmarnice se vrše ob nedeljah in zapovedanih praznikih vselej cel mesec ob 7. zvečer, ob delavnikih pa do 15. maja ob pol osmih in od 15. maja dalje pa ob osmih zvečer. Cel mesec maj je vsak dan ob 6. zjutraj pri šmarničnem altarju sv. maša s petjem. Vse vernike vabimo, da se udeležijo v obilnem številu vsakdanje sv. maše in šmarnic. Ob nedeljah in zapovedanih praznikih se vrše šmarnice nekoliko prej na željo okoliških župljanov. **Ženske** ponovno opozarjamo, da naj med šmarnicami ne hodijo na moško stran.

Ljudsko petje je v naši župniji še v povojih, ali ga pa sploh ni. Čudno je to, da se naš narod kar ne more navaditi na to, da bi pri raznih cerkvenih opravilih pela vsa cerkev! Pri vseh narodih je več ljudskega petja v cerkvi, kakor pri nas. Vernike prosimo, da pojo vsi v cerkvi, kadar so pete litanije, posebno one odgovore „prosi za nas“, ker sicer ne dobe odpustkov, ki so določeni za litanije in se brez petja ne udeleže s pridom cerkvene pobožnosti, če stoje v cerkvi in le poslušajo. Če bo le mogoče, bomo upeljali tudi to, da bo vsaj pri eni nedeljski sv. maši pela vsa cerkev.

2. **Prošnji pondeljek**, ob 5:30 sv. maša z blagoslovom, po maši gre procesija na Pungrat, kjer je sv. maša s pridigo.

3. **Prošnji torek**, ob 5:30 sv. maša v župni cerkvi, na to gre procesija na Huje.

4. **Prošnja sreda**, procesija gre v Čirčiče, po sveti maši, ki se prične ob 5:30. **God sv. Florijana**, radi procesije bo soseskina sv. maša na **Rupi v petek, dne 6. maja** ob 6:30.

5. **Vnebohoda, zapovedan praznik**, ob 6. uri sveta maša z enim in ob 10. peta sv. maša z dvema blagoslovoma. Po 6. sv. maši vesoljna odveza za III. red.

6. **Prvi petek** v mesecu, pričetek devetdnevne na čast sv. Duhu, vsak dan tekom devetdnevne se moli po litanijah molitev na čast sv. Duhu in en očenaš in Zdrava Marija. Na Rupih ob 6:30 sv. maša.

8. **Nedelja v osmini Vnebohoda**, služba božja po navadi.

9. **Urna sv. maša v Čirčičah** ob 6. uri zjutraj.

10. **Urna sv. maša ob 6. uri na Hujah.**

11. **Urna sv. maša na Rupih.**

14. **Vigilija k binškoštím**, strogi post, zdržek od mesa in jedi, ob 6:30 blagoslov krtne vode in na to peta sv. maša.

15. **Binškoštni praznik**, ob 6. sv. maša z enim in ob 10. slovesna sv. maša z dvema blagoslovoma.

16. **Binškoštni pondeljek**, nezapovedan praznik, sv. maša ob 6., 9. in 10.

Shod za može in mladeniče se ta dan vrši na **Sv. Joštu** in sicer ob 10. sv. maša s pridigo. Vabljeni so vsi može in fantje.

17. **V Šmartnem** je ob 7:30 sv. maša za sosesko Čirčeče.

18., 20. in 21. **Kvaterni dnevi**. 18. uri sveta maša na Hujah.

22. **Praznik sv. Trojice**, ob 8. uri prvo sv. obhajilo. Ta dan pri osmi sv. maši naj bo prost ves prezbitarij za prvoobhajance in tudi prve klopi. **Starše in sorodnike** prvoobhajancev prosimo, naj pristopijo ta dan skupno s prvoobhajanci k sv. obhajilu, ker morejo dobiti pod navadnimi pogoji ta dan popolne odpustke. To je zelo lepa navada krščanskih staršev in sorodnikov, da gredo skupno s prvoobhajanci k sv. obhajilu. Posebno očete bi prosili, da pridejo ta dan tudi k sv. zakramentom.

26. **Praznik sv. Rešnjega Telesa**, ob 6. sv. maša z blagoslovom brez pridige, po maši vesoljna odveza za III. red, ob 8. uri slovesna peta sv. maša brez pridige in po pridigi se razvije procesija z Najsvetejšim, ki gre letos v Kokriško predmestje. Prvi blagoslov se vrši pri kapeli Lurške M. B. pri župnišču, drugi blagoslov pri Stari pošti. tretji na trgu med trgovino Fr. Majdič in Koklovo vilo, četrty pri hiši g. Kocbeka. Prostor pri kapeli pod pristavo g. dr. Sabothija je premajhen, poleg tega se je mesto zelo razvilo v Kokriškem predmestju in je bil po sedanjem sporodu velik del mesta, ki ga procesija ni obšla, radi tega bo šla letos procesija mimo Žolarije po Kokriški cesti in nazaj mimo prostora za novo šolo in pokopališča na glavni trg.

Na praznik sv. Rešnjega Telesa je po procesiji še ena sv. maša. Vsa starše prosimo, da pazite, da ta dan vaši otroci ne bodo brez maše!

29. **Nedelja v osmini sv. Rešnjega Telesa**, služba božja po navadi.

31. **Zadnji dan šmarnic in praznik sv. Kancijana in tov.**, župnih patronov. Ta dan je pri nas **celodnevno češčenje** sv. R. T. Ob 6. se podeli blagoslov z Najsvetejšim in na to je sv. maša s petjem. Dopoldan so svete maše v župni cerkvi ob 6., 7., 8., 9. in 10. uri. Uro molitve naj opravijo v sledečem redu: od 11. do 12. bližnji sosedje, od 15. do 1. III. red, od 1. do 2. ljudsko šolska mladina, od 2. do 3. žene, od 3. do 4. dekleta, od 4. do 5. moški, od 5. do 6. zavodi, od 6. do 7. dijaki, od 7. do 8. skupna ura molitve s petimi litanijami presv. Srca Jezusovega, ob 8. šmarnice s slovesnimi petimi litanijami M. B. in zahvalna pesem.

Razno.

V katoliško cerkev se je vrnila v Gradcu Šemec Ivana, rojena v Kranju 6. oktobra 1899, dne 30. marca 1932.

Premskovo. Dobrotnica, ki noče biti imenovana, je dala preurediti v podružni cerkvi na Premskovem lustru na električno razsvetljava.

Meja med župnijo Kranj in Šmartin je Sava. Kar leži hiš na desnem bregu Save, spadajo pod šmartinsko

župnijo. Ženini in neveste onstran Save se morajo torej v zakonskih zadevah oglasiti v šmartinskem župnišču radi poroke.

Pogrebni sprevodi. Da ne bo kakih nesporazumljenj pri aranžiranju pogrebni sprevedov, naj sporočamo, da se bomo odslej naprej držali sledečega pravila: Pogrebni sprevod gre od hiše žalosti po najbližji javni cesti na pokopališče. Iz Kokriškega predmestja torej ne bomo več hodili v mesto in zopet nazaj na pokopališče. Pogrebi iz hiš, ki leže v Kokriškem predmestju onstran Bekselna, se bodo razvili po Kokriški cesti mimo stavbišča za novo šolo na pokopališče. Iz hiš tostran Bekselna pa se bo razvil sprevod po cesti mimo Stare pošte. Pogrebi iz Savskega predmestja in oni, ki pridejo preko mostu iz sosednje župnije, se pomikajo po Jelenovem klanecu na pokopališče. Preko klanca pod rožensko cerkvijo gredo le oni pogrebi, ki se začno iz hiš, ki leže na klanecu in pa od Polakove tovarne, ker je od tam preko klanca bližje. Med pogrebom se neredko sliši okrog glasno govorjenje. Menimo, da zahteva pieteta do rajnkih, da se udeležimo pogreba z resnobno tihoto. Če se mora kaj govoriti, naj se to stori tako, da ne bo motilo pogrebne resnobe. Priporočamo pa, da bi pri pogrebu molili za pokojnikovo dušo, kar je pač lepše in koristnejše, kakor govorjenje. Na pokopališču se pri nekaterih pogrebi za duhovnikom oglasi pri molitvah le par ljudi. Neredko ima duhovnik na pokopališču vtis, da se nekateri sramujejo ob grobu moliti na glas. To bi bilo pač žalostno, če bi se celo ob grobu sramovali moliti! Radi tega prosimo, da vsaj takrat, ko moli pokopovalec za pokojnika, vsi navzoči molijo na glas za njegovo dušo.

Mrliška kronika:

- Adamič Miloš**, dijak, Kranj, Kokriško predmestje 49, roj. 30. okt. 1911., umrl v Ljubljani 2. marca.
- Ham Drago**, sin trgovca, Struževo 29. rojen. 10. oktobra 1927, umrl v Ljubljani 2. marca.
- Gantar Jožefa**, hči nočnega čuvaja, Kranj 58, roj. 15. marca 1931, umrla 13. marca.
- Grohan Lovrenc**, zasebnik, Kranj 133, roj. 1. 1851., umrl 15. marca.
- Gašperček Cecilija**, hči delavca, Premskovo 129, roj. 31. okt. 1930, umrla 15. marca.
- Tajnik Jožef**, cand. ing., Kranj, Kokriško predm. 89, roj. 5. sept. 1907, umrl 17. marca.
- Engelman Jožef**, sin občinskega tajnika, Kranj 23, roj. 17. marca 1932, umrl 23. marca.
- Puhar Pavel**, posestnika sin, Kranj 78, roj. 30. junija 1914, umrl 28. marca.
- Exler Frančiška**, posestnica, Kranj 62, roj. 5. decembra 1862, umrla 3. aprila.
- Engelman Ivan**, krojaški mojster, Kranj, Savsko predmestje 15, roj. 29. sept. 1874, umrl 4. aprila.
- Dolinar Marija**, hči delavca, Premskovo 24, rojena 28. nov. 1931, umrla 28. marca.
- Lah Fedor**, sin železniškega uradnika, Gor. Sava, roj. 19. jan. 1929, umrl 10. aprila.
- Hafner Katarina** roj. **Schneider**, žena železničarja, Gorenja Sava 39, roj. 1869, umrla v Ljubljani 18. aprila.
- Markič Antonija**, žena posestnika in ključavničarskega mojstra, Kranj, Savsko predmestje 53, umrla 19. apr.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

1. maja. **V. nedelja po Vel. noči.** V farni cerkvi božja služba ob 6. in 9. po navadi, popoldan ob 2. uri molitve in litanije Srca Jezusovega.
- Pri sv. Joštu božja služba ob 6. in 9.

Šmarnična pobožnost bo vsak delavnik ob pol 6. zjutraj, ob nedeljah in praznikih pa zvečer ob pol 8.

3. maja. **Najdenje sv. križa.** V ponedeljek, torek in sredo procesije križevega tedna, v ponedeljek v Stražišče, v torek v Zg. Bitinj, v sredo k sv. Uršuli.

4. maja. **Sv. Florijan.** Zaradi procesije križevega tedna bo objubljena maša za Stražišče v petek v Crngrobu.

5. maja. **Vnebohod Gospodov.** Zjutraj in ob 9. sv. maša z blagoslovom, po jutranji maši skupno obhajilo Mar. družbe, Vesoljna Odveza.

Popoldne ob 4. na Bregu shod Marijine družbe in Šmarnice.

6. maja. V Crngrobu objubljena maša za Stražišče.

8. maja. **VI. nedelja po Vel. noči.** Božja služba ob 6. in 9. v farni cerkvi, ob 9. tudi na Bregu. Popoldan ob 2. krščanski nauk, zvečer Šmarnice.

14. maja. **Zapovedan post.** Po Šmarnicah blagoslov krstne vode in peta sv. maša.

15. maja. **Binkoštna nedelja.** Zjutraj sv. maša z blagoslovom, ob 9. peta maša z blagoslovom, ob 2. pete litanije.

16. maja. Zjutraj sv. maša po navadi, ob 9. z blagoslovom, popoldan ob 2. litanije. Ob 10. uri shod za fante in može pri Sv. Joštu s sv. mašo in dvema govoroma.

22. maja. **I. nedelja po binkoštih.** Praznik sv. Trojice, kvaterna nedelja.

Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom, popoldan ob 2. križev pot, molitve za mrtve in litanije.

26. maja. **Praznik presv. Reš. Telesa.** Zjutraj ob 6. sv. maša, ob 8. peta slovesna sv. maša, po maši procesija z Najsvetejšim po navadnem redu.

Med osmino sv. R. T. vsak dan sv. maša z blagoslovom.

29. maja. **II. ned. po Binkoštih.** Božja služba zjutraj po navadi, ob 9. z blagoslovom.

Kronika.

Poročeni:

Dne 1. aprila. **Lampret Jožef**, posestnik iz Št. Vida pri Ljubljani z **Frančiško Šilar**, tov. delavko iz Brega.

3. aprila. **Lebar Janez**, posestnik v Stražišču z **Jozezo Naglič**, knjigovodkinjo v Šenčurju. Poročena na Brezjah.

24. aprila. **Križnar Franc**, hišni posestnik v Stražišču z **Angelo Pičman** iz Tatinca. Poročena v Predosljih.

24. aprila. **Pavel Pokorn**, tovarniški delavec iz Sred. Bitinja z **Marijo Peternel**, tov. delavko iz Spod. Bitinja.

Umrli:

Dne 5. aprila. **Joško Sifrer**, učenec osnovne šole, star 11 let, sin posestnika in tovarnarja.

4. aprila. **Marijana Trilar**, roj. Novak, vdova, posestnica v Drulovku, stara 56 let.

7. aprila. **Lovro Merlak** iz Stražišča, sin delavca, star 4 leta.

9. aprila. **Feodor Marko Lah**, sin želez. uradnika, star 3 leta.

17. aprila. **Jožef Benedik**, posestnik, vdovec pri Stražišču št. 118, star 92 let.

Pokorn Fran.

Kranjski župniki.

Jednakih zadev je imel škof še več. Dne 18. III. 1542. si je izposodil od svojega strica Baltavserja Kacijanar 600 ren. gld., da poplača zaostale davke svojega prednika. Nasprotno mu pa zastavi h kranjski župniji spadajoče podložnike, posestva, desetino in zlatino. Podložniku opatice sv. Jurija, Juriju Schlinder, da škof Frančišek v zastavo desetino župnije Pleiburga v Dobu za prejeto posojilo od njega 200 fl.

Hieronimu Isenhausen pa je dne 14. IV. 1543. vknjižil desetino v Verlogatschu za prejetih 500 fl. Dne 21. VI. 1543. je prejel škof od Jan. Jožefa z Brda 200 kron v zlatu, za kar mu je zastavil desetino v Predosljih, iz katere naj ima sam 15 ren. in vikarju kranjskemu daje 5 ren. ali 3 dukate v zlatu. Dne 5. VIII. 1543. pa si izposodi škof od kranjskega mestnega sodnika Ivana Kreüzer 227 gld. za poplačilo zastalih davkov. V to svrhu mu zastavi škof ljubljansko škofijo in h kranjski župniji sv. Kancijana spadajoče kose in posestva.

Hujši še, kakor njegove žalostne gmotne razmere, pa je bil za knezoškofa Kacijanarja ta udarec, da je dne 27. oktobra 1539. grof Nikolaj Zrinski v svojem utrjenem gradu „Kostajnica“ ob Uni njegovega brata Ivana Kacijanarja zavratno umoril. Bil je za časa turških vojsk deželni glavar kranjski in hraber branivec Dunaja, a zavidljivci so ga dolžili izdaje² in počrnili pri vladarju, pri katerem je prišel v nemilost. Stvar pa do danes še ni pojasnjena, koliko je krivde na njem.

Knezoškof Frančišek, njegov brat, ga je dal pokopati v cerkvi³ v Gornjem Gradu, ter mu napraviti tudi pomemben nagrobni spomenik.

O škofovskem delovanju Kacijanarjevem ni mnogo znanega. Posvetil je na kresni dan 24. VI. 1542. podružnico sv. Janeza Krstnika v Spod. Besnici in podelil 40 dni odpustka obiskovalcem na dan posvečenja.

O njegovem verskem naziranju pa kaže vse, da je bil naklonjen novi veri in skrit privrženec luteranstva. Zato se ni čuditi, da je ves tedanji ljubljanski stolni kapitelj, ki je štel 5 ali 6 članov, bil ves vnet za luteranstvo. Pavel Wiener n. pr., ki se je l. 1536. oženil, l. 1539. očitno učil krivo vero, je postal stolni kanonik, stolni župnik, kaplan sv. Janeza „pod mostom“, poleg tega pa še dekan novomeškega kapitlja. Značilno je tudi, da je škof vizitacijo svojih župnij, katero je zapovedal kralj Ferdinand l. 1843., poveril ravno Wienerju, o katerem so vedeli takrat že na Dunaju, da je popoln luteran. Primoža Trubarja, ki je moral vsled strastne agitacije za novo vero l. 1540. iz Ljubljane na svojo župnijo v Laški trg, je zadelo l. 1542. nepričakovano odlikovanje — postal je ljubljanski kanonik.

Nov dokaz za posebno Kacijanarjevo zaupanje do voditeljev novoverskega gibanja posnamemo tudi iz tega, da je Wienerja in Weichselbergerja imenoval za izvrševalca svoje oporoke. Na smrtni postelji se je dal obhajati pod obema podobama.⁴ Umrl je dne 31. marca l. 1544. in bil pokopan v Gornjem Gradu, kjer ima tudi nagrobni spomenik, zdaj vzdan na zunanji cerkveni steni, prenešen iz kapele sv. Andreja stare cerkve. Relief ga nam kaže kot plečatega moža v škofovem ornatu, resen, skoro žalosten je njegov obraz.

Knezoškof Kacijanar je le malokrat obiskal svojo župnijo Kranj. Imel je pa tu svoje namestnike — vikarje — ki so oskrbovali dušno pastirstvo med kranjskimi verniki. Eden izmed takih je znan:

a) Jernej Singer (Pevce), v l. (1536.-38.) Luč sveta je zagledal v Škofji Loki okrog l. 1489., v mašnika posvečen pa je bil na veliko soboto (15. IV.) 1514.⁵ od lavantinskega škofa Lenarta. Bil je dober duhovnik, goreč v svoji službi, pa izvrsten pridigar. Kaplanoval je pri cerkvi sv. Trojice v mestu Idriji l. (1522. — 35), župnikoval pa je, oziroma bil vikar v Kranju (1536 — 38) odkoder se preseli na Bled začetkom 1538. Dne 1. aprila i. l. že pa poroča mestni svet kranjski škofu Frančišku sledeče: „Tukaj je bil vikar Jernej Singer, izvrsten pridigar, ki pa je šel proč, in dobili smo drugega. Vse je drlo k Singerjevim pridigam, zdaj pa, ko pride vikar na prižnico, gre vse ven. Prosimo Singerja nazaj.“ Pozneje l. 1544. je pastiroval na Sori, okrog l. 1550. pa v Šmartinu poleg Kranja, kjer je najbrže legel v hladni grob k večnemu počitku. — Mogoče je, da se je vrnil v

Kranj, kakor poroča Hormayer (arhiv 1827.) za l. 1540.⁶, ko ga imenuje „pl. Singer“, a ta ni zanesljiv.

b) N. N.⁷ vikar kranjski, o katerem mestni svet poroča škofu dne 1/4. 1538., da vse beži iz cerkve, kadar pride on na prižnico. Zato so prosili škofa, naj pride Jernej Singer nazaj za vikarja. Kdo je bil vikar kranjski takrat, ni znano.

24. Urban Tekstor, škof ljubljanski (1544.—1588) in prvi župnik kranjski, je bil mož odločno katoliških načel, pod čigar vlado je prišlo do odkritega boja z luteranizmom.

Urban Tekstor (po domače „Tkalčič—Kavčič“), si je po šegi tedanjega časa polatinil svoje slovensko ime. Rojen je bil okoli l. 1498.⁸ v „Klancich“, mali vasi na goriškem Krasu od preprostih starišev. Iz njegovih mladostnih let ni ničesar znanega. Toliko je gotovo, da si je na tedanjih vseučiliščih pridobil veliko znanja v raznih vednostih, v govorništvu in bogoslovju in bil prištet med učenjake.

Že pred l. 1540. je prišel na avstrijski dvor, kjer je dobil službo dvornega kaplana in miloščinarja. Tu si je s svojo modrostjo in dobrotljivostjo kmalu pridobil tolik ugled, da ga je Ferdinand po smrti dunajskega škofa Taber-ja izbral za svojega spovednika. Leto pozneje (1541),⁹ je dobil župnijo Bruck ob Muru, po smrti Antona Radovljiškega, ktere pa ni nikdar osebno oskrboval, marveč po namestnikih.

Kot dvorni kaplan je imel Tekstor zelo nemirno življenje. Spremljati je moral svojega vladarja z drugim dvorom vred na potovanju. Zato ga nahajamo vsako leto na najrazličnejših krajih: na Dunaju, v Breslavi, v Pragi, v Presburgu in celo v vojaškem taboru pred Wittembergom, kjer je opravljal božjo službo.

Ko je l. 1544. umrl ljubljanski škof Kacijanar, je nadvojvoda Ferdinand imenoval Tekstorja za njegovega naslednika. Apostolska stolica ga je potrdila z dne 19. dec. 1544. Kot škof se je pogostoma mudil v svoji škofiji, kadar so ga klicali škofovski posli: birmovanje in posvečevanje duhovnikov. Vendar je ostal Dunaj glavno pozorišče njegovega delovanja. Na dunajskem dvoru pa ni imel posla samo z božjo službo in oskrbovanjem revežev, ampak zastavil je svoj vpliv na razne reforme in kulturne namene.

Kot goreč župnik kranjski se je oziral tudi na svoje župljane. L. 1555.¹⁰ je prišel meseca aprila tudi v Kranj opozarjat meščane na nevarnost luteranstva. V goreči pridigi opominja župljane na nevarnost, ki jim preti v verskem oziru. Prisrčno jih spodbuja, da naj ostanejo zvesti sv. veri in naj nikdar ne poslušajo zapeljivih nauk, katere trojijo nekateri „deshelany“. Skliceval se je slednjič na tradicijo rekoč: „Kakršno vero so imeli vaši stariši, to imejte vi, da bode tudi zanaprej en hlev in en pastir.“ Besedo „deshelany“ so obrnili luteranski deželni stanovi v Ljubljani nase, češ, da jih je škof naravnost šibal pred ljudstvom. Tekstor se ni zmenil za tako malenkostno očitjanje, vsaj mu je rekla vest, da je spolnil svojo dolžnost.

¹ Ljubljana. kap. arhiv. f. 162, 5.

² Valvasor III., knj. IX., str. 29—41.

³ Stegenšek: Dekan. Gornji Grad str. 138.

⁴ Jahrbuch d. Protest. 1882., 2. op. 2. in 6.

⁵ Slekovce: Odični Kranjci str. 69. — Ljubljana. kap. arhiv. f. 54. 14, in f. 56, 505. — Kob. Gb.

⁶ Letop. M. Sl. 1870 str. 111.

⁷ Kap. arhiv. F. 13/4.

⁸ Letop. Podlogar: Rokopis ljubljana. škof.

⁹ Voditelj v bogosl. vedah IV. str. 425.

¹⁰ Lavtžar: Kranj I. 3.—4.

Razširjajte Kranjski zvon!